

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

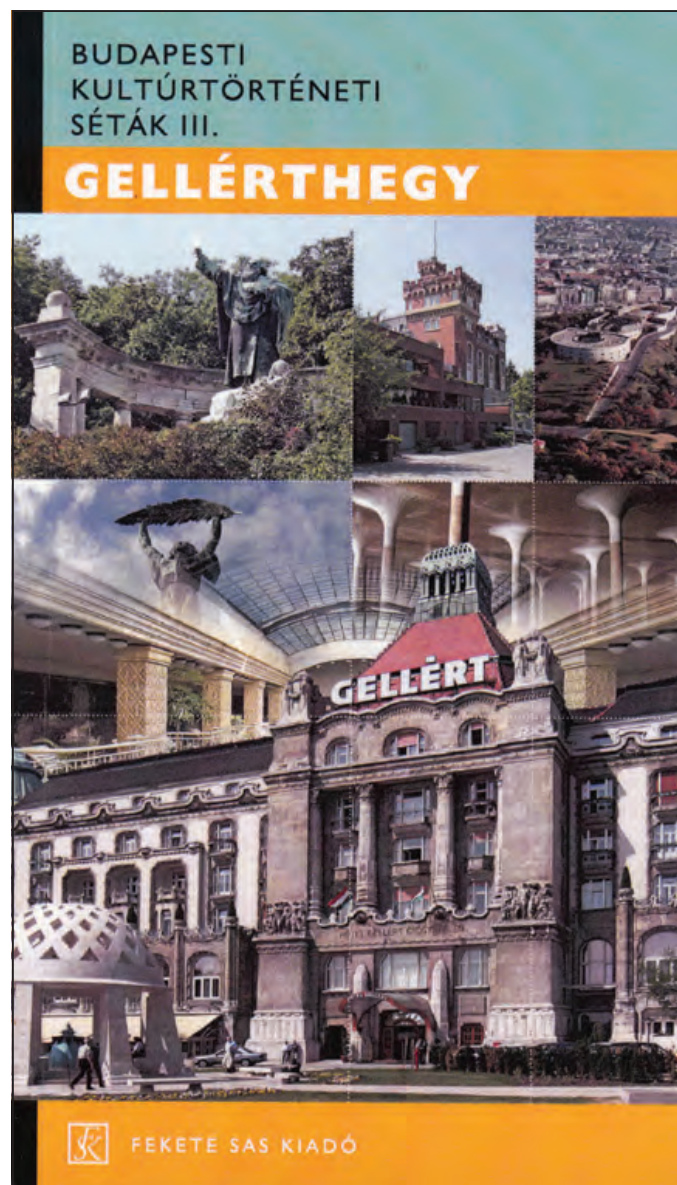
Szentpály Ágnes Nekem

utcák, zebrák, sínek, kereszteződések, ablakok,
játsszóterek kavicssal,
gyerek sikolyokkal, kacagásokkal,
beömlőcsatorna, felette köröző sirályok,
megrekedt kutyapiszazag kis utcákban,
pétanque a szabadság téren barátokkal,
andrassy a világ közepe,
telefonálások, nyomkodások,
egymáshoz nyomakodások,
szembenézések és elfordulások,
melósok koszos autóban,
áporodott szagú tömött metrók ablakán
hirdetések lyukacsos fóliáján beszűrődő felszállni
várakozók körvonalai,
feltűrésok, felkavarodások, egybeolvadások,
sárga ideiglenes sávok közötti elterelődés, besoroltatás,
torlódás, beletörődés,
látszólagos rendben való rendezetlenségben,
átnyomakodó nap fénye biciklizés közben gesztenyefaso-
ron,
kertekből grillezések illata izzadsággal keveredve,
várakozásom, feladásom, várossal egybe olvadásom,
elindulások, kerülgetések,
kikerülésem, szabálytalankodók felmentése,
omladozó homlokzatok, salétromos lábhatatok,
aknafedelek döccenése, kátyúk,
mindent átmos rajtam, magam mögött hagyom Budapestet,
és benne téged,
nyomvonalunk nem kereszteződik, távolodik

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

GYÓGY- ÉS TUDÁSFORRÁS – KÖNYV A GELLÉRTHEGYRŐL

Aradi Péter

„A bronzszent lábai alatt (...) úgy kikövezték a hegyet, hogy az embernek azt kellene hinni láttára, hogy a városi kövezőknek túlteng az ambíciója; nem éri be a vízszintes utcák folytonos bontásával és kövezésével, hanem most már függőleges irányban is terjeszkedik.” Ha a „cz” nem árulkodna, akár mai szövegnek is vélhetnénk az idézett mondatot, pedig éppen 110 évvel ezelőtt, 1907-ben jelent meg a Vasárnapi Újságban, a Gellért-hegy alján kialakított új sétautról szóló cikkben. A cikket a Fekete Sas Kiadó Budapesti kultúrtörténeti séták elnevezésű sorozatának harmadik, a Gellért-hegynek szentelt kötetében olvashatjuk.

A 2009-ben megjelent Andrassy út és a 2013-as A régi pesti várossal mentén után, újabb négy év elteltével rukkolt elő a kiadó ezzel a

megint csak rendkívül információgazdag, tudományos alaposággal, ám igen olvashatóan megírt, képanyagát tekintve is változatos és izgalmas kötettel.

A Gellérthegy (mint városrész) – avagy a Gellért-hegy (mint a 235 méter magas hegy) – hálás téma: természeti, balneológiai, történelmi, vallási, építészeti, művészeti, gasztronómiai szempontból szinte kimeríthetetlen anyaggal szolgál, amelyből bőségesen merítettek a könyv szerzői. Összesen tizenegyen írták a hol rövidebb, hol esszényi terjedelmű szövegeket, amelyek közül a legtöbb *Götz Eszter* (16) és *Holló Szilvia Andrea* (13) nevéhez fűződik.

A fejezetek nagy része egy-egy épület, intézmény, kert vagy emlékmű részletes, sokoldalú bemutatását tartalmazza, de vannak tematikus blokkok is – a Gellért-hegy növény- és állatvilágáról, természetvédelmi területéről, régészeti emlékeiről, továbbá boszorkányokról és rosszánnyokról, a hajdani szőlő- és borkultúráról, valamint a vendéglátásról.

Műfajából adódóan ez a könyv többféle olvasási módot kínál. Olvashatjuk a szövegeket sorrendben, elejétől a végéig – ennek többek között az adja az élvezeti értékét, hogy egyes adatok, információk akár többször is felbukkannak, különböző kontextusban, kiegészülve további adalékokkal, s így a végére összeállnak bizonyos történetek. Hogy csak egyetlen példát említsék a sok közül: a Ménesi út 21. alatti Saxlehner-villáról először csupán egy fél mondatot találunk a szomszéd ház kapcsán, és ebből kiderül, hogy az 1944–45-ös ostrom idején a villába beköltözött a német hadparancsnokság, így a bombák és aknabelövések célpontjává vált, ám azok gyakran a mellette álló Krompecher–Schulek-villába csapódtak be (90. o.). Jó száz oldallal később, a villák híres lakóiról szóló fejezetben már fél oldalon kapunk bővebb tájékoztatást a *Saxlehner* családról és villájukról (198. o.). Talán azért nincs névmutató a kötet végén, hogy ne fosszák meg az olvasót az ilyen jellegű felfedezések örömeitől.

Természetesen útikönyvként is forgathatjuk a kötetet, hiszen a sorozatcím és a fejezetek elrendezése is arra ösztönöz, hogy mozduljunk ki, és egy-egy séta során ejtsünk útra minél több látnivalót, s a helyszíneken járva olvassuk el a megfelelő részeket. Ezt is kipróbáltam – jentem, működik.

Csontó Sándor a Gellért, a Rudas és a Rác fürdőről értekezik, vagyis azokról, amelyek a hegyből feltörő források vizét hasznosítják. A Gellérről szólva talán érdemes lett volna néhány mondatban kitérni az egykori gyermekmedencék újrahasznosításával 2013-ban megnyílt kert-helyiségre, a Pagonyra – bár lehet, hogy ez reklámnak minősült volna, ezért nem volt rá lehetőség. Ilyen jellegű dilemma azonban biztosan nem merülhetett fel a Szabadság-szoborral kapcsolatban, amelynek leírásából hiányolom a szobor modelljéről szóló történetet.

A láthatóan gondos szerkesztés ellenére maradt néhány hiba a könyvben, amelyek egy részét annak reményében sorolom fel, hogy a sorozat második kötetéhez hasonlóan ennek is lesz majd második, javított kiadása.

A már említett Krompecher–Schulek-villa történetébe az egykori tulajdonos család két leszármazottja, *Korompay Judit* és *Korompay Katalin* avatja be az olvasót. „A tetőtéri lakást 1919-től 1927-ig, haláláig Szabó Ervin, a fővárosi könyvtár létrehozója, mai névadója bérelte” – írják (90. o.). Itt valami tévedés lehet, Szabó Ervin ugyanis 1918-ban meghalt. A Ménesi út 79. lakója volt *Mészáros Ági* színésznő, aki „olyan legendás alkotásokban szerepelt, mint (...) a *Keleti Károly* rendezte Málnás Miska, az Úri muri...” (200. o.) A Málnás Miska rendezője *Keleti Márton*, az Úri murié *Bán Frigyes*. 59. o.: nem Legfelsőbb, hanem Legfőbb Ügyész-ség; 69. o.: nem Szűcs, hanem *Szűts Miklós* a Múteremház egyik lakója.

E hibák azonban mit sem vonnak le a könyv értékéből. Aki kézbe veszi a kötetet, olyan imponáló ismeretanyagot kap, amely biztosan magával ragadja, és – akár a végén megadott irodalomjegyzék segítségével – további kutatásra, búvárkodásra ösztönzi. ●

Fekete Sas Kiadó 2017. 271 o., 3 500 Ft

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**SIMONOVICS ILDIKÓ,
MACZÓ BALÁZS (SZERK.):
#MOSZKVATER – A SZÉLL
KÁLMÁN TÉR TÖRTÉNETE**

Budapesti Történelmi Múzeum –
Kiscelli Múzeum

A Kiscelli Múzeum 2016-ban rendezett időszaki kiállítása mellé készült tanulmánykötet bemutatja a Moszkva tér néven ismertté vált terület történetét a középkortól napjainkig. Tanulmányokat olvashatunk a tér közlekedéstörténetétől kezdve a vendéglátáson, illetve az egykor itt működő piacon át a szocializmus időszakában született rendezési tervekig. A legutóbbi átépítésről, valamint az új óráról pedig maguk a tervezők, illetve az alkotók mesélnek.

A gazdagon illusztrált kötetben bemutatjuk a kiállításra összegyűjtött tárgyakat, a hozzájuk kapcsolódó személyes történetekkel.

Ára: 2910 Ft

**URBS MAGYAR VÁROS-
TÖRTÉNELMI ÉVKÖNYV X-XI.
(2015–2016)**

Budapest Főváros Levéltára

A külső megjelenésében megújult évkönyv a 2015 novemberében Városok és természeti erőforrások címen megrendezett V. Magyar Várostörténelmi Konferencia előadásainak egy részét tartalmazza. A nemzetközi történetírásban már az 1990-es évek óta egyre inkább a természetes és mesterséges környezet sokoldalú kölcsönhatásának tanulmányozása került előtérbe. Jelen kötet a számos értékes kutatási eredmény közlése mellett a hazai várostörténet-írásnak ezen irányba történő mind sürgetőbb nyitását is ösztönözni kívánja.

Ára: 2500 Ft

Megvásárolható Budapest Főváros Levéltára titkárságán
(1139 Budapest, Teve u. 3-5.)

**CSIFFÁRY GABRIELLA:
„MAGYARÁZOM A
BIZONYÍTVÁNYOM...”**

Corvina Kiadó

Kötetünk híres emberek (írók, költők, színészek és tudósok) iskolai kudarcaival – olykor sikereivel – ismerteti meg az olvasót. Életsorsuk példaértékű számunkra, mert bár jelentős hátránnyal indultak útnak, akaraterüjüknek, megszállottságuknak köszönhetően rendkívüli hírességeké váltak.

Ára: 4990 Ft